

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – MAJ 2024

Revisorer har en väldigt viktig roll i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det finns därför högt ställda krav på att revisorer ska bedöma, begränsa och övervaka riskerna för att bli utnyttjade för penningtvätt och finansiering av terrorism. I detta nyhetsbrev sammanfattar Revisorsinspektionen några av de iakttagelser som myndigheten gjort i sin tillsynsverksamhet samt ger exempel på användbara informationslänkar.

IAKTTAGELSER RÅN TILLSYNSVERKSAMHETEN

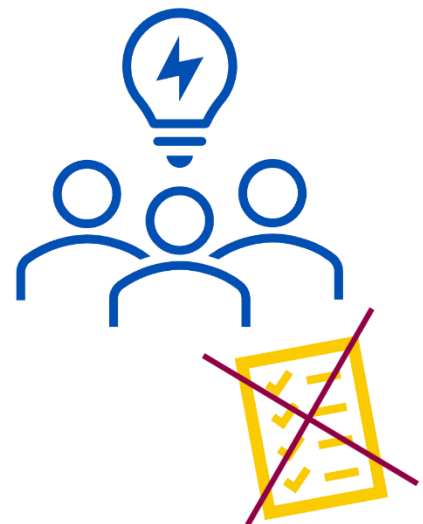
Såväl revisionsföretag som enskilda revisorer har skyldigheter enligt penningtvättsregelverket.¹ Revisionsföretagets åtgärder är kopplade till förhållandena i den egna verksamheten. Den enskilda revisorns skyldigheter avser i huvudsak åtgärder för att omhänderta riskerna i den specifika kundrelationen.

Revisionsföretagets åtgärder

Riskhantering eller ”checkbox compliance”?

Åtgärder enligt penningtvättslagen måste vara syftesdrivna, dvs. utgå från lagens syfte att förebygga och bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. I tillsynen ser Revisorsinspektionen dock att fokus ofta ligger på att följa formella minimikrav snarare än att förstå eller utgå från syftet med regelverket. I dessa fall är risken stor att man inte beaktar och hanterar verkliga hot och varningstecken.

En syftesdriven ansats i arbetet med riskbedömningar, rutiner och riktlinjer samt vid utbildningar av den egna personalen stärker effektiviteten i arbetet, skapar en robustare efterlevnadskultur och bidrar till att skydda det egna revisionsföretaget från risken att bli en del av den kriminella ekonomin

¹Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2021:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna).

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – MAJ 2024

Rutiner och riktlinjer avseende dokumentation

Revisorsinspektionen kan allttjämt se att det är vanligt med dokumentationsbrister kopplade till arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det kan handla om allt från att det inte alls går att utläsa om, och i så fall vilka, åtgärder som vidtagits till att det inte framgår i vilket syfte en viss åtgärd vidtagits eller att tidpunkten för när åtgärder

vidtagits inte angetts. En annan återkommande brist är att möjliga varningssignaler uppmärksammas och dokumenterats, men att revisorns bedömningar och slutsatser med anledning av de identifierade riskindikatorerna inte framgår.

Dokumentationsbristerna gör det ofta omöjligt att följa och bedöma arbetet i efterhand. Detta försvårar inte bara Revisorsinspektionens tillsynsarbete, utan även revisionsföretagens efterlevnadskontroller. Det påverkar även revisorns möjligheter att effektivt omhänderta riskerna i revisionen och fortlöpande utvärdera och – vid

behov – uppdatera kundkännedomen och kundriskprofilen. Mot denna bakgrund bedömer Revisorsinspektionen att revisionsföretagen i större utsträckning måste säkerställa att de har tydliga rutiner och riktlinjer för hur arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska dokumenteras. Förekomsten av en fullgod dokumentation bör också vara en av de punkter som följs upp i de interna efterlevnadskontrollerna.

Skyndsamhetskrav vid rapportering

Enligt penningtvättslagen måste verksamhetsutövare utan dröjsmål rapportera misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism till finanspolisen. Rapporteringen hanteras genom IT-systemet goAML, där det också löpande publiceras aktuell information om olika modus och varningssignaler. Såväl finanspolisen som Revisorsinspektionen kan se att antalet revisorer som registrerat sig som rapporteringspliktiga i goAML ökat avsevärt det senaste året.

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – MAJ 2024

Även om det inte finns några formella krav på sådan registrering rekommenderar Revisorsinspektionen att detta görs i förberedande syfte. Registreringsprocessen kan ibland ta lite tid och utan färdig registrering kan det därför i vissa fall bli svårt att efterleva skyndsamhetskravet när rapportering väl ska ske.

Åtgärder i uppdragen

Tidpunkt för initiala kundkännedomsåtgärder

En verksamhetsutövare ska enligt 3 kap. 4 § penningtvättslagen vidta åtgärder för kundkännedom vid etableringen av en affärsförbindelse. Enligt 3 kap. 9 § penningtvättslagen ska kontrollen av kundens och den verkliga huvudmannens identitet slutföras innan, eller vid låg risk senast när, en affärsförbindelse etableras.

En affärsförbindelse kräver inte att ett formellt avtal tecknas, det räcker med att det finns en avsikt om att upprätta en löpande och strukturerad relation mellan verksamhetsutövaren och kunden. När det gäller uppdrag som avser lagstadgad revision finns det därmed olika tidpunkter som kan vara relevanta för när affärsförbindelsen ska anses ha ingåtts – exempelvis när muntlig eller skriftlig acceptans av uppdraget lämnas, när revisorn väljs på bolagsstämman, när revisorn registreras av Bolagsverket, eller när revisorn tecknar uppdragsbrev med kunden.

Revisorsinspektionen kan i detta sammanhang dock konstatera att uppdragsbrev inte sällan ingås först kort tid innan revisorn avlämnar sin revisionsberättelse. Kundkännedomsåtgärder som under sådana omständigheter genomförs först i samband med undertecknandet av uppdragsbrevet är oftast utförda för sent.

Revisorsinspektionen informerar

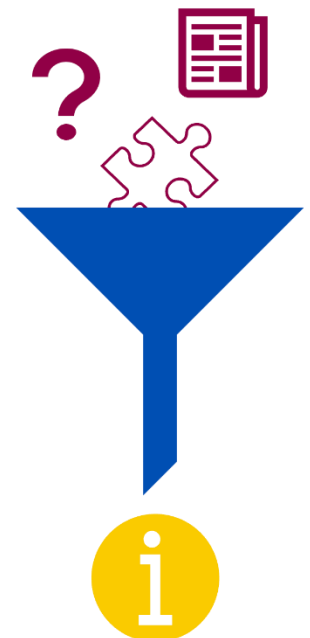
ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – MAJ 2024

Väckt fråga ska besvaras

Det händer att revisorer vid insamling av underlag för den grundläggande kundkännedom, eller inom ramen för ett pågående uppdrag, får del av information om kunden som de inte uttryckligen måste inhämta enligt penningtvättsregelverket. Sådan information kan inte ignoreras utan måste omhändertas på samma sätt som andra avvikelser, oklarheter eller potentiella risker som en revisor upptäcker vid en revision.

Exempel

När kunden är en juridisk person är det, såsom nuvarande regler är utformade, bara den verkliga huvudmannens PEP-status som måste bedömas. Syftet med att bedöma om någon är PEP är emellertid att möjliggöra överväganden om huruvida det finns en ökad risk för påtryckningar. Förekomsten av PEP är alltså en riskindikator och en revisor kan därför inte bortse från information denne erhållit om att andra personer som har inflytande över verksamheten (t.ex. styrelseledamöter, VD eller ekonomichef) är PEP. Sådan information ingår, oaktat att det inte föreligger en skyldighet att på eget initiativ inhämta den, i revisorns kundkännedom och ska därmed beaktas vid bedömningen av kundens riskprofil. I vilken mån informationen påverkar den bedömda risknivån är emellertid beroende av omständigheterna i det enskilda fallet och revisorns överväganden och ställningstaganden i det avseendet behöver dokumenteras.

Sammanfattning

Finanspolisens årsrapport ² visar att auktoriserade och godkända revisorer och registrerade revisionsbolag rapporterade 84 misstänkta fall av penningtvätt och terrorismfinansiering under år 2024 – en tydlig ökning från tidigare år. Denna utveckling kan tyda på att branschen blivit bättre på att identifiera misstänkta aktiviteter och fått bättre förståelse för när rapportering ska ske. Revisorsinspektionen kan dock konstatera att branschen som helhet alltså behöver anamma en mer syftesbaserad ansats i sitt arbete med åtgärderna enligt penningtvättsregelverket.

² Tillgänglig på <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/finanspolisen/>

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – MAJ 2024

ANVÄNDBARA LÄNKAR

Nedan finns ett urval av aktuella länkar till information på penningtvättsområdet som revisionsföretag och revisorer kan ha nytta av i sitt arbete.

- [Revisorsinspektionens föreskrifter \(RIFS 2021:1\) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism](#)
- [Samordningsfunktionen – Varningssignaler kopplade till målvakter](#)
- [Samordningsfunktionen – Vägledning för redovisningskonsulter och skatterådgivare](#)
- [Samordningsfunktionens film om allmän riskbedömning](#)
- [Nationell riskbedömning 2020/2021 – Sektorsbedömning](#)
- [Nationell riskbedömning 2023/2024 – Neobanker](#)
- [Finanspolisen informerar – Falska individuppgifter i samband med bolån och krediter](#)
- [Finanspolisen informerar – Penningtvätt i brottsnätverk i rysktalande miljö](#)
- [Finanspolisen informerar – Penningtvätt inom bilhandel](#)
- [Finanspolisen informerar – Terrorfinansiering](#)
- [Finanspolisen informerar – Swish - direktbetalningar](#)
- [Nationellt underrättelse centrum – Historikbolag som brottsverktyg](#)
- [Institutet mot mutor \(IMM\) - Från smutsiga till rena flöden En introduktion till penningtvätt](#)
- [GoAML](#)